

černobor

KOSTÝMOVÝ PORADCE

OBSAH

Obsah	1
Dostačující kostým	2
Pojednání o materiálech	3
Len, bavlna, viskóza	3
Vlna, dyftýn	4
Ostatní materiály	5
Závěrem k materiálům	5
Pojednání o módě	6
Severní národy	7
Vrangen	7
.....	7
Poljana	8
Hanzovní města	9
.....	9
Pomezí	10
Jižanské národy	10
Meerval	10
Langardie	11
Marenetto	12
Povolání a rasy	13
Elfové	13
Trpaslíci	14
Zaříkávači a alchymisté	15
Zvědové, hraničáři a lupiči	15
Co obecně nechceme	16

DOSTAČUJÍCÍ KOSTÝM

Co obsahuje zcela dostačující kostým?

- ❖ košile
- ❖ kalhoty / nohavice / sukně (nebo šaty či dlouhý háv)
- ❖ svrchník (kabát / vesta / vrchní tunika / plášť)
- ❖ pokrývka hlavy
- ❖ něco na přenášení věcí (tašvice / žebradlo / brašna / měšec)
- ❖ opasek
- ❖ boty

Ať už sežene kostým nový, z druhé ruky, nebo si ho ušijete sami (což doporučujeme!), přicházíme s mnohými tipy a zkušenostmi, které bychom rádi předali. V první řadě rozlišujeme pojmy historický oděv a fantasy kostým. Takový kus oblečení se lišit vůbec nemusí (můžete jet na fantasy akci v historickém kostýmu, ale naopak to raději nezkoušejte), ale rozdíl může být ohromný.

Pokud vás baví kromě larpů i historie, a rádi byste se jí věnovali, mějte na paměti, že potom si musíte vybrat konkrétní období, vycházet z historických pramenů a ideálně i dodržovat dobové postupy šití. Samozřejmostí je pak použití výhradně dobových materiálů.

Pokud vás tohle neláká a raději žijete ve světě fantazie, můžete se trochu rozšoupnout. I tady ale platí, že je nutné dodržovat kostýmová pravidla, která platí na dané akci. A Černobor taková pravidla má 😊.

Přesto jsme si vědomi toho, že náš tábor je akce i pro nováčky a tedy není nutné mít z kostýmu strach. Pokud i po tomto pojednání nebudete vědět co a jak, prostě nám napište.

POJEDNÁNÍ O MATERIÁLECH

Ať už si vyberete jakoukoliv cestu (nákup či vlastnoruční šití), použijte vždy přírodní materiál (až na výjimky, které uvedu). Důvody jsou hned dva. Jednak to vypadá to dobře a druhak je to funkční a saje to pot - a věřte, že v umělině se potit nechcete.

LEN, BAVLNA, VISKÓZA

Pro **košile**, kalhoty, podšívky a pod. můžete vybírat ze **lnu**, **bavlny**, **viskózy** nebo jejich směsí. Bavlnou se v tomto případě rozhodně nemyslí úplet (např. tričko), ale klasické plátno (viz obrázek níže). Ostatně všechny uvedené materiály se rozumí v plátňové vazbě. Na některé kalhoty i svrchníky lze tyto materiály také použít.

Ukázka vazby - len

Pro nezkušeného diváka se len, bavlna i viskóza může jevit podobně. Co je tedy nejlepší? Historicky se používal len. Zejména z toho důvodu, že v Evropě rostl a dal se dobře zpracovávat. Bavlna se v Evropě sice objevuje (z Asie, po objevení Ameriky i z tohoto proudu), ale technologie zpracování pokulhávala (tedy... neexistovala) a bavlna se rozhodně nepoužívala ve velkém, vyráběly se příměsové látky, čistá bavlněná tkanina ne. Více se začala objevovat až v osmnáctém století (technický pokrok) a viskóza v devatenáctém (jako náhrada hedvábí, ale dá se sehnat i vzhledově velmi podobná lnu)

V čem je tedy rozdíl? Len má určitě skvělé termoregulační vlastnosti a je to určitě nejlepší volba, ale může (a nemusí!) být

dražší, než bavlna. Také se může trochu hůře shánět, nicméně k tipům, kde sehnat, se ještě dostaneme. Bavlna je snadno sehnatelná, levná a je pro naše potřeby alternativou. Stará lněná a bavlněná prostěradla se mohou jevit jako dobrým zdrojem levné látky. Dejte si však pozor- bývají často "proleželá" v prostředku, látka může být zpuchřelá a může se začít trhat a doslova sypat (vyzkoušeno, i já tak začínala! :D)

Rozdíl je v textuře vlákna, ale jak už bylo řečeno, nepozorné oko si toho ani nemusí všimnout. Co je ovšem velmi důležité- ať už zvolíte jakýkoliv materiál, vždy vybírejte očima i omakem! Látka na košili by měla být jemnější, příjemná, neměla by ovšem prosvítat. Látka na kalhoty nebo kabátec by měla být pevnější, vyšší gramáže. Lněné vlákno tvoří typické “uzlíky”, viz obrázky)

Ukázka vazby - viskóza

Ukázka vazby - bavlna

VLNA, DYFTÝN

Pro kabátce, kalhoty, nohavice, kápě a jiné svršky použijte ideálně **vlnu**, případně bavlněný **dyftýn**. Vlna i dyftýn se dají opět sehnat v různé gramáži, kvalitě a zpracování a také za různé ceny.

Vlněná látka je historicky doložená, zahřeje, i když promokne. V parném létě se to s ní také dá vydržet. Můžete ji podšít, historicky slabší vlnou, ovšem podšívá se i lnem nebo jinou přírodní látkou. Ovšem pak trochu hrozí, že při promoknutí bude studit.

Cena může být vyšší, ale i zde dám tipy, kde se po ní ohlížet. Také u vlny platí, že se objevují různé kusy, vysokogramážové, kousavé, hebké, lehoučké, vzor rybí kost, diamant... Lze sehnat krásnou vlnu za 170 Kč metr, ale cena se může vyšplhat až k tisícovce.

Dyftýn někdo nazývá imitací vlny. S tímto názorem se obecně neztotožňuji a považuji dyftýn za kapitolu samu pro sebe. Jeho struktura se na dálku může jevit podobně, ale tím podobnost zcela končí.

Tká se z bavlny a poté je lícová strana látky vyčesávána na krátký chlup. Látka je to měkká, příjemná, vhodná na sukně, šaty, vestičky, kabátce. Samozřejmě se dají sehnat i tuhé a nepoddajné kusy. Opět záleží na omaku. Cena se potom odvíjí od gramáže. Výhodou je, že se nemusí podšívat a přesto je příjemná (z rubové strany je to hladká, hustě tkaná bavlna).

Obecně platí, že pokud si chcete udělat kabát nebo svrchní tuniku, případně kápi, a chcete, aby byla funkční a opravdu byla plnohodnotným kusem oblečení, sáhněte po vlně a neuděláte chybu.

Dyftýnové oblečení je však pro začátečníky dostačující a já ho ostatně hojně využívám také, zejména pro tvorbu ženských kostýmů. Pokud se ovšem zhlížíte v historii, **na dyftýn zapomeňte**.

OSTATNÍ MATERIÁLY

Samet, brokát, satén, hedvábí... o jejda, tak krásné látky! A také jsou velmi, velmi drahé. Pravý samet (tedy hedvábný samet) je v současné době téměř nesehnatelný a jeho cena je astronomická. Brokáty (hedvábné brokáty) totéž. Krásné směsové brokáty jsou dostupnější, ale jejich cena (cca 1000Kč/bm) už tak příznivá není.

Samozřejmě existují náhrady, viskóзовé a polyesterové směsi atd. Vzhledem k tomu, že tyto drahé látky jsou určeny šlechtě a velmi bohatým měšťanům, doporučuji se jim stejně vyhnout, případně z nich udělat pouze dekorační prvky. Pro kostým začátečníka jsou však **zcela nevhodné**.

Samet je v obchodech běžně dostupný, ale jde o bavlněný samet a bývá často v oddělení "samety, dyftýny, manžestry". Bavlněný samet se od dyftýnu liší delším chlupem a lesklejším vzhledem a také cenou (je dražší). Pokud jste zkušenější šič, hráč a víte, co děláte, není problém tento samet použít, ale nováčkům to příliš nedoporučuji - pokud máte takový plán, raději se poraďte. V žádném případě v regálu nesahejte po látce, který si říká velur, polyesterový samet nebo pružný samet! V takovém případě se plácněte přes obě ruce a utíkejte odtamtud! Totéž platí o umělém saténu, lze ho použít jako náhražku hedvábí, ale je nutné být velmi opatrný.

ZÁVĚREM K MATERIÁLŮM

A důležité upozornění na závěr. Přírodní vlákna mají tendenci se srážet a to až o deset procent! Proto je **VŽDY** před šitím napřed vysrážíme! Jak to udělat? Bavlnu a len dáme do pračky na nejvyšší teplotu, případně alespoň na šedesát, pokud se bojíme o stálost barvy. Doporučuji přidat místo aviváže trošku octa - látku to změkčí a nepolámou se vlákna.

POZOR

Černobor **není** středověká Evropa, i když se jí notně inspirované. Bavlna je tedy v Černoboru dostupná a je naprosto v pořádku ji nosit. Totéž se týká i dyftýnu.

Ostatní bavlněné látky vypereme také alespoň na šedesát (i dyftýn a samet). I vlnu vypereme na vyšší teplotu, ať už výrobce říká cokoli. Většinou vlna v pračce zplstnatí, tedy vytvoří se sukno, což u moderního oblečení není příliš žádoucí. Pro naše účely to ale vůbec nevadí, naopak. Pokud se bojíte, aby se vámi vybraná látka nezničila v pračce, způsobte jí teplotní šok alespoň sprchou ve vaně (napřed ponořte do horké, potom do studené vody). Věřte, že není nic smutnějšího, než když si ušijete kabát a po jednom dešti ho máte o dvě velikosti menší.

POJEDNÁNÍ O MÓDĚ

Tak teď už víme z čeho budeme šít, musíme ale taky vědět, co budeme šít. Svět Černoboru má svou vlastní módu, každý národ dává přednost jinému druhu oblečení. Velmi záleží, jakou postavu se rozhodnete hrát. Pokud se vaše postava narodila ve Vrangenu, ale celý život strávila cestováním po světě, je dost možné, že i její oblečení bude ovlivněno různými styly. Nebo bude naopak ctít vlastní původ a jižanskou čapku by v životě nedala na hlavu :)

Co je však pro všechny stejné a co by měl obsahovat základní, zcela dostačující kostým?

- ❖ **košile**
- ❖ **kalhoty/nohavice/sukně (nebo šaty či dlouhý háv)**
- ❖ **svrchník (kabát/vesta/vrchní tunika)**
- ❖ **pokrývka hlavy**
- ❖ **něco na přenášení věcí (tašvice/žebradlo/brašna/měšec)**
- ❖ **opasek**
- ❖ **boty**

SEVERNÍ NÁRODY

VRANGEN

Inspiraci pro vrangenskou módu můžeš hledat v odívání vrcholného a pozdního středověku, především v oblasti Německa a Čech.

Neuděláš chybu, pokud zvolíš oděv skládající se z jednoduché košile, nohavic či kalhot a svrchníku, doplníš kápí nebo jinou pokrývkou hlavy a seženeš si doplňky, neboť ty jak známo, dělají kostým.

Pásek, tašvice, měšec a podobné záležitosti jsou určitě vítány.

Více inspirace zde:

http://kostym.cz/Cesky/3_Stoleti/14%20stol.pdf

POLJANA

Móda Poljanců vychází z módy pro Polsko, Ukrajinu a Kozáky, a to zejména z pozdějšího období (16-17. století).

Naprostě dostačující oděv se skládá ze širokých kalhot, bílé košile a pro chvíle zimy je fajn si sehnat i kabát. Doplnky jsou samozřejmě také důležité.

Poljanské barvy jsou bílá a červená, není však nutné se omezit pouze na toto barevné schéma. Doplnit modrou, žlutou, zelenou je naprostě v pořádku. Ne každý Poljanec se obléká v národních barvách :)

Poljanský národ není bohatý, proto je třeba na to myslet i s výběrem materiálů. Obyčejný prostý člověk, jakožto i nižší zemský, či vojenský šlechtic, kterých je na Poljaně opravdu hodně, si nemůže dovolit nic jiného, než len a vlnu (případně bavlnu/viskózu, viz pojednání o materiálech).

Zdobit kostýmy můžete kožešinou, nebo barevnými pentlemi či lemy, ovšem lemy z hedvábí a brokátu jsou zcela nevhodné a použitelné pouze pro vysoké a bohaté poljanské šlechtice (které zpravidla hrají pouze CP).

Více inspirace zde:

http://kostym.cz/Cesky/4_Odivani/ukrajinci.pdf (od 15. stol. dál)

HANZOVNÍ MĚSTA

Móda ve velkých svobodných městech je velmi různorodá a můžeme v ní najít prvky z celého světa. Móda Orlenburku je inspirována renesancí a raným barokem.

POMEZÍ

Lidé z Pomezí se oblékají různě a jsou zde vidět hlavně vlivy pohraničních zemí. Jinak se budou oblékat lidé z vrangenského a poljanského Pomezí. Toto místo však rozhodně nepatří k bohatým a prosperujícím regionům, proto zde nalezneme hlavně prostý lid a tomu odpovídající oblečení.

JIŽANSKÉ NÁRODY

Jižanská móda si vychází z módy renesanční Evropy a raného baroka. Inspirovat se můžete také v době Rudolfinské. Odlišnosti v ní jistě nalézt lze, ale mnoho věcí mají tyto národy společné. V těchto zemích bohatě vzkvétá obchod a drahé látky jsou dostupnější i pro běžné občany. Sametový či brokátový kabátec, nebo alespoň lemování z těchto materiálů, si může dovolit i průměrný měšťan. Pokud není tak dobře situovaný a jeho oděv bude převážně vlněný, zvolí alespoň doplňky z dražších materiálů, jako je například čepice či zmíněné lemy.

MEERVAL

Meerval nejvíce připomíná renesanční Holandsko.

LANGARDIE

Lid langardijský by se dal přirovnat k renesanční Francii. Langardijci s oblibou nosí barety všeho druhu, a to jak pánové, tak dámy. Dámy ovšem mají velké možnosti i v jiných pokrývkách hlavy a nikdy nechodí zcela prostovlasé- vždy se zdobí alespoň čelenkou, sítkou na vlasy a nezdědkakdy vplétají do vlasů květiny. Prostší vdané ženy skrývají vlasy pod bílým čepcem.

MARENETTO

Souostroví Marenetto se volně inspičuje renesanční Itálií.

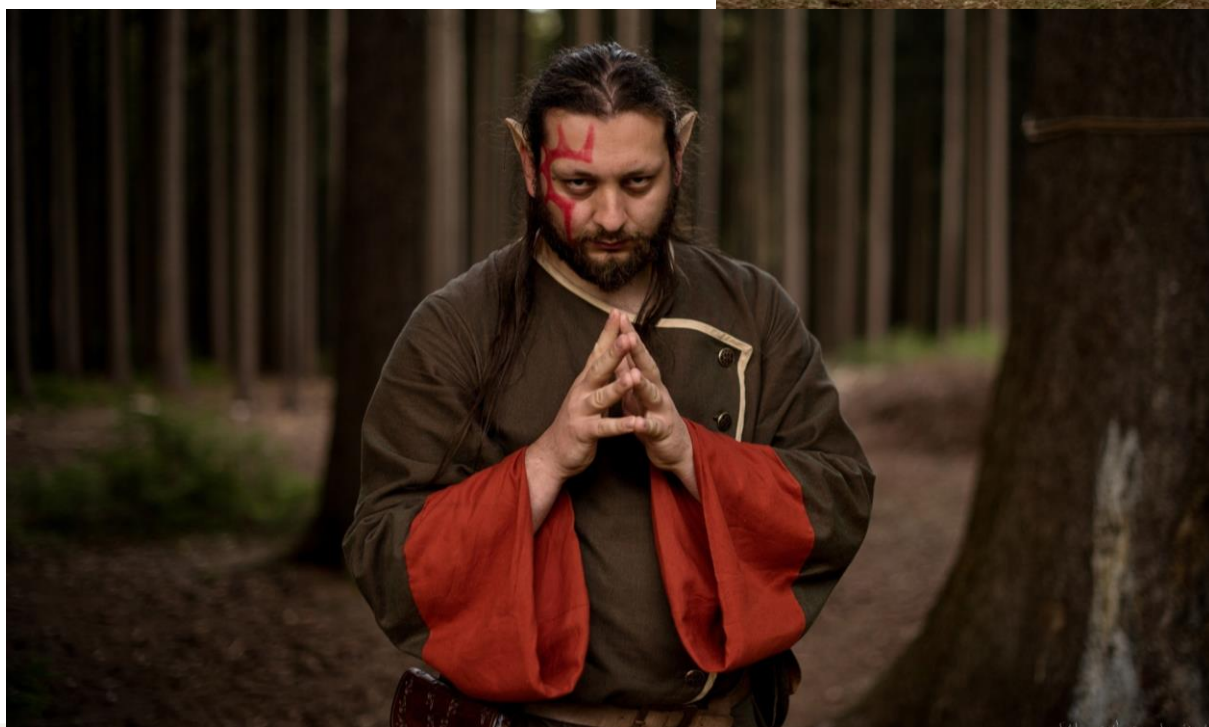
POVOLÁNÍ A RASY

Je jasné, že pro určité rasy a povolání platí jiné oděvní styly. Jinak se bude oblékat trpaslík a jinak elf, jinak zaříkávač a jinak zvěd.

ELFOVÉ

Elfové jsou divoký národ a záleží na tom, v jakém prostředí se pohybují. Pokud jsi elf zvyklý na život ve městě, dost možná se přizpůsobíš tamní módě, zvolíš "lidské" šperky z kovů a nebudeš se bát pestrých barev. Pokud jsi zvyklý pobývat většinu času v lese, tvůj oděv tak bude vypadat. Zvolíš potom přírodní barvy- zelenou, hnědou, béžovou a vyvaruješ se nápadným a křiklavým barvám. Elfské ozdoby také záleží na lokaci, odkud elf pochází. Peříčka do vlasů, přírodní šperky, kostěné ozdoby a přívěšky z mušlí jsou dobrý doplněk. Jako elf můžete působit trochu výstředně, nezapadat do davu. Přečtěte si prosím charakteristiku elfů, abyste lépe pochopili jejich osobnost a podle toho také zvolili svůj kostým.

Důležité je zmínit, že elfové mají špičaté uši, které musí být součástí kostýmu. Elfové si také malují na svůj obličej znamení, které jim dává speciální schopnosti. Vezměte si s sebou tedy dostatek barev na obličej, tužek na oči či jiných malovátek, které vám vyhovují.

TRPASLÍCI

Móda pro trpaslíky není až tak důležitá, přesto by na první pohled mělo být jasné, že jsi trpaslík.

Rozhodně je třeba nosit vousy, vlastní vlasy zakrýt kápí nebo jinou pokrývkou hlavy, dobré je oděv volit tak, abys vypadal podsaditě a nevelkého vzrůstu. Dosáhneš tím širšími kalhoty a delší tunikou, třeba až po kolena (pak je dobré udělat prostřihy vepředu a vzadu, aby ses mohl dobře pohybovat).

Trpaslíci jsou ale také přizpůsobivý národ, a tak nemají problém odívat se podle módy místa, kde žijí, nebo odkud pochází.

Na čem si ale trpaslík opravdu potrpí, je výrazně dát najevo, ke kterému klanu patří. Na svém kostýmu by tedy měl mít viditelný symbol klanu. Tento symbol můžete vyšít či nakreslit na kus látky a na kostým přistehovat (aby byl pevně uchycen, ale abyste kostým mohli využít i na jiné larpky či jiné roky).

Inspirovat se můžeš ve slovanských či severských národech.

Více inspirace zde:

http://www.kostym.cz/Cesky/4_Odivani/vmorava.pdf

ZAŘÍKÁVAČI A ALCHYMIŠTÉ

Bude-li se tvá postava zaměřovat na studium magie či alchymie měla by podle toho také vypadat. Pro zaříkávače ani alchymistu není primárně důležitý boj, může si tak dovolit méně praktický oděv, delší roucho a volit extravagantnější doplňky. Nicméně můžeš se stát například i bojovým mágem, kde je vhodné aby byl oděv pro boj vhodný. Součástí kostýmu pro správného zaříkávače i alchymistu by rozhodně měla být i kniha, do které si zaznamenáš své znalosti kouzel či alchymistických receptů.

ZVĚDOVÉ, HRANIČÁŘI A LUPÍČI

Bude-li se tvá postava ubírat směrem k dovednostem zvěďů, lovců či hraničářů, jejich hlavním působištěm je les, je určité dobré volit „lesní barvy“ a snažit se splynout s přírodou. Bude-li tvá postava zaměřená spíše na pohyb ve městě, zvaž, zda budeš spíše otrhaný zlodějíček nebo dobře situovaný vyzvědač.

POVOLÁNÍ DLE PRAVIDEL

Oproti minulým ročníkům si letos nebudeš vybírat, jaké povolání bude tvá postava mít (a tím si vybírat k jaké skupině schopností bude mít přístup).

Letošní pravidla poskytnou možnost výběru z celé řady schopností, které můžeš libovolně kombinovat – můžeš svou postavu tedy snadno naučit kouzlům i bojovým dovednostem najednou.

Tato část kostýmového sborníku tedy poskytuje tipy pro „hlavní zaměření“ tvé postavy.

CO OBECNĚ NEHCEME

Neradi bychom, abychom ve hře potkávali následující a prosíme, abyste se toho opravdu vyvarovali:

- ❖ moderní sportovní tenisky
- ❖ moderní trička a tepláky, obzvláště s nápisem či lampasem (kontrastní proužek na bočním švu)
- ❖ batikované věci
- ❖ vzor "maskáče"
- ❖ džínovina
- ❖ moderní látky, umělé deky, velur, potahy z křesel...
- ❖ předělané moderní koženkové bundy
- ❖ kusy koupené zbroje za hrozivé peníze
- ❖ přílišnou extravaganci ve tvorbě kostýmu.

Nebudeme jásat za báječný a nákladný kostým, pokud nebude připomínat nic z výše uvedeného, ani za historicky doložené, ale zcela výstřední prvky. Pokud máte pochybnosti, nebo máte úžasný a šokující nápad, raději se předem zeptejte, jestli se to bude hodit.

V dnešní době opravdu není složité sehnat si základní kostým a ve skutečnosti to není ani tolik drahé. Jistě někdo z vaší rodiny nebo okolí umí šít, případně se můžete zeptat ostatních hráčů na Černoboru, zda nemají nějaký starší kostým na půjčení či odkoupení za pár kaček.

Pokud nebudete vědět, zda se daná věc hodí, raději se předem zeptejte! Ať zbytečně neutrácíte peníze.

Pokud si koupíte kožená ramena za dva tisíce a celý další kostým se bude skládat z tepláků a trička, parádu rozhodně neuděláte. Do tisíce seženete kompletní hezký kostým. Jo, a pokud to jen trošku jde, vyměňte brýle za kontaktní čočky (nejen kvůli celkovému vzhledu, ale i kvůli bezpečnosti).

Potřebuješ další informace, chceš poradit s konkrétním střihem, probrat kostým nebo jakoukoliv radu? Napiš na bittnerova@ddmpraaha.cz nebo zprávu na [černoborský facebook](#). Budu tu pro vás a poradím, jak nejlépe budu umět.